

POSTANOWIENIE

Dnia 9 sierpnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner

SSN Anna Owczarek (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa I. Z.

przeciwko J. P. i A. P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 9 sierpnia 2018 r.,

zażalenia powódki na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 3 kwietnia 2018 r., sygn. akt V ACa (...),

**uchyla zaskarżone postanowienie; pozostawia rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego Sądowi Apelacyjnemu
w (...).**

UZASADNIENIE

Powódka I. Z. złożyła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 14 września 2017 r., wnosząc o zwolnienie od kosztów sądowych w całości.

Postanowieniem z dnia 15 lutego 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) zwolnił powódkę od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym częściowo, to jest od opłaty od skargi kasacyjnej ponad kwotę 12 000 zł i oddalił wniosek w pozostałym zakresie. Odpis powyższego postanowienia doręczono pełnomocnikowi powódki w dniu 7 marca 2018 r. W ustawowym terminie opłata od skargi nie została

uiszczona, a powódka złożyła ponowny wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych.

Postanowieniem z dnia 3 kwietnia 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę kasacyjną powódki wobec nieuiszczenia w terminie tygodniowym od doręczenia odpisu postanowienia z dnia 15 lutego 2018 r. opłaty we wskazanej kwocie.

Powódka wniosła zażalenie na postanowienie z dnia 3 kwietnia 2018 r. z wnioskiem o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Wniosła ponadto o poddanie na podstawie art. 380 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. następcej kontroli postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 15 lutego 2018 r. w części oddalającej wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych. Skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 102 ust. 1 u.k.s.c. poprzez niezwolnienie z obowiązku ponoszenia opłaty, podczas gdy z całokształtu przedstawionych okoliczności faktycznych wynikało, że nie posiada środków wystarczających na ich uiszczenie, art. 107 ust. 2 i art. 112 ust. 4 u.k.s.s.c. poprzez niezastosowanie, pomimo złożenia ponownego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny przedstawionych w tym zakresie dowodów wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego. Zarzuciła ponadto, że złożyła w dniu 14 marca 2018 r. ponowny wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, wskazujący na zmianę sytuacji majątkowej, który Sąd odrzucając skargę kasacyjną pominął.

Sąd Najwyższy zważył:

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury postanowienie sądu oddalające wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych może podlegać kontroli w ramach rozpoznawania zażalenia na postanowienie odrzucające skargę kasacyjną. Badanie zasadności odmowy zwolnienia od kosztów obejmuje prawidłowość tego rozstrzygnięcia w aspekcie okoliczności przedstawionych przez wnioskującego o zwolnienie. Argumenty przedstawione w zażaleniu nie przekonują, że stanowisko Sądu oddalające wniosek o zwolnienie w części przekraczającej kwotę 12 000 zł było wadliwe, w szczególności oparte na niepełnej argumentacji bądź wadliwej ocenie przedstawionych okoliczności. Instytucja zwolnienia od

kosztów sądowych stanowi szczególny rodzaj pomocy państwa dla osób ubogich, które wykażą, że nie są w stanie ich ponieść bez uszczerbku dla kosztów utrzymania koniecznego. Przejściowe trudności nie są wystarczające, zwłaszcza gdy strona uzyskuje dochody i dysponuje majątkiem umożliwiającym ponoszenie wydatków związanych z postępowaniem.

Niemniej zaskarżone orzeczenie o odrzuceniu skargi kasacyjnej nie może się ostać. Powódka złożyła w dniu 9 marca 2018 r. powtórny wniosek o zwolnienie od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej, przedstawiając w nim nowe argumenty i dokumenty uzasadniające obecną sytuację majątkową. Zgodnie z art. 107 u.k.s.c. złożenie ponownego wniosku o zwolnienie z kosztów sądowych skutkuje koniecznością rozpoznania go przez sąd w celu dokonania oceny, czy został oparty na innych lub nowych okolicznościach. W przypadku powołania się na te same okoliczności faktyczne, które zostały już przedstawione we wniosku poprzednim, obowiązkiem Sądu jest wydanie postanowienia o odrzuceniu wniosku. Jeżeli okoliczności różnią się sąd powinien rozważyć, czy zmiana jest na tyle istotna, że uzasadnia zwolnienie z kosztów w żądanym zakresie i - odpowiednio do dokonanej oceny - uwzględnić wniosek lub go oddalić (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2013 r., III CZ 8/13 oraz z dnia 27 kwietnia 2016 r., II CZ 19/16 - nie publ.). Skoro Sąd Apelacyjny w (...) zaniechał rozpoznania wniosku skarżącej, wydanie postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej należy uznać za przedwczesne, a zażalenie powódki w zakresie zarzucającym naruszenia art. 107 u.k.s.c. za uzasadnione.

Z tych względów Sąd Najwyższy uwzględnił zażalenie i uchylił zaskarżone postanowienie na podstawie art. 398¹⁵ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego Sądowi, który wyda orzeczenie kończące postępowanie w sprawie (art. 108 § 2 w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.).

jw